

„Hlavní věcí pro důstojníka je dávat příklad a hrdinství je příklad,“ řekl při našem setkání v Praze v roce 2005 plk. v.v. Adolf Pravoslav Zelený, válečný veterán, navigátor 311. čs. bombardovací perutě RAF.

□

Adolf Zelený se narodil 11. října 1914 v Rožné nad Pernštejnem v okrese Žďár nad Sázavou. Po reformního reálného gymnázia ve Znojmě se na jaře roku 1934 dobrovolně přihlásil do armády a po roce se rozhodl pro vojenskou kariéru. Absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích na Moravě, byl vyřazen jako poručík pěchoty, přidělen k pěšímu pluku 15 Opava jako velitel roty. V roce 1938 během květnové mobilizace byl ustanoven velitelem pevnostního úseku u Opavy a přidělen k leteckému pluku 2 Olomouc jako pozorovatel pěchoty. V červenci 1938 odešel do prostějovského vojenského leteckého učiliště, kde absolvoval kurz pro letecké pozorovatele. Byl zařazen do Olomouce k 5. letce 2. leteckého pluku „Dr. Edvarda Beneše“. Později byl jmenován leteckým pozorovatelem pěchoty a odeslán do Piešťan jako záloha leteckých posádek, k pluku se vrátil v listopadu 1938. Po okupaci fašistickým Německem v březnu 1939 byl demobilizován a v červnu se mu podařilo dostat do Polska a odtud do Francie, kde podepsal závazek služby ve francouzské cizinecké legii. Prodělal výcvik v Alžíru, poté byl přeložen do Tunisu. Zanedlouho však odplul zpět do Marseille a odtud odjel do Agde, kde byl 3. října 1939 přidělen k 2. pěšímu pluku jako velitel 6. kádrové roty. Od 22. prosince cvičil v Pyrenejích v táboře Oloron Sainte Marie bývalé interbrigadisty ze Španělska. 8. ledna 1940 přijel zpět do Agde s prvním transportem „Španěláků“ a byl přidělen jako pobočník ke 3. pěšímu pluku. Po francouzské kapitulaci se dostal do Anglie, kde prodělal parašutistický výcvik. V červnu 1941 se přihlásil do československého letectva. 11. června odjel na základnu RAF Wilmslow u Manchesteru, kde byl v československém leteckém depu přijat jako Pilot Officer (poručík) do dobrovolné zálohy Královského letectva (RAF VR). Následně 13. září 1941 nastoupil na základně RAF Dumfries do kurzu pro navigátory, po jeho ukončení byl odvelen do československého depa v St. Athanu.

Dne 3. března 1942 se Áda Zelený oženil. Jeho manželkou se stala Angličanka, paní Vera Mary Drake. Krátce na to nastoupil v East Wrethamu do 8. kurzu a byl zařazen do posádky F/O Vladimíra Nedvěda. Áda Zelený byl povýšen na Flying Officera (nadporučíka) a 4. července 1942 byl přemístěn do Talbenny v západním Walesu k 311. čs. bombardovací peruti RAF. V

listopadu byla posádka převelena do Duxfordu do školy bitevního výcviku a v prosinci byl přeložen do posádky F/O Lišky a přemístěn do Chivenoru na speciální výcvik s námořními torpédy. Ve skotském Tainu, kde byla 311. čs. bombardovací peruť RAF přemístěna, pak Squadron Leader (štábní kapitán) Áda Zelený vykonával funkci operačního důstojníka až do konce války.

Byl vyznamenán mj. třemi Čs. válečnými kříži, dvěma medailemi Za chrabrost, Československou medailí Za zásluhy I. stupně, jugoslávským řádem „Bratsvo i jedinstvo“, v roce 2003 byl vyznamenán Záslužným křížem ministra obrany III. stupně.

Do vlasti se vrátil 5. července 1945, byl převelen k letecké kontrole v pražské Ruzyni a k 1. srpnu povýšen na majora letectva. V říjnu nastoupil na Vysokou školu válečnou v Praze, kterou absolvoval v roce 1947. Od 1. ledna 1946 byl přidělen k 1. leteckému náhradnímu pluku, se zařazením k 1. letce 1. leteckého dopravního pluku.

Svůj druhý odchod do emigrace neměl Áda Zelený jednoduchý. V dubnu 1948 předal výcvikové oddělení štábu 1. leteckého okruhu v Praze a byl poslán na 10denní dovolenou. Odjel do Rožné nad Pernštejnem ke své rodině. Nejprve se snažil získat falešný pas k emigraci, ale pochopil, že to není schůdná cesta. 12. června 1948 požádal o propuštění z armády.

Generálem Reicinem byl předvolán k vysvětlení svého kroku. Podplukovník Zelený Reicinovi oznámil, že jeho manželka zdělila v Austrálii farmu a že se tam chtějí společně vystěhovat. Reicin mu tehdy řekl, že musí předložit všechny dokumenty, které by potvrdzovaly pravdivost jeho slov. Nebylo jednoduché tyto doklady sehnat, protože ve skutečnosti zdělili jen určitou sumu peněz po příbuzných v Austrálii. Nakonec, s pomocí přátel, vše potřebné předložil a 22. srpna 1948 odletěl do Anglie, kde již byla jeho manželka. Po nějaké době byl přijat k RAF jako navigátor a v letech 1950–1952 létal mimo jiné na B-29 Superfortressích, Washingtonech na základnách v různých zemích světa. Poté pracoval u letecké kontroly v Singapuru, působil na základně v Keni a v Libyi, kde se stal velitelem školy. Po odchodu z RAF v roce 1971 pracoval jako turistický průvodce.

V roce 1990 se poprvé od emigrace podíval s manželkou do Československa a poté se sem několikrát vrátil. Hovořili jsme spolu například o tradicích i o válkách. „V České republice chybí tradice, například u letectva. To se naši piloti stydí za anglické letky? Mohly by se použít například odznaky. Jedna letka by mohla být označena 310, další 311. Za deset let lidé zapomenou, co to bylo. A také mě mrzí, že lidé, ale hlavně vojáci, na sebe věší hodně různých medailí, to je zbytečná věc,“ řekl mi tehdy smutně Áda Zelený.

Ve své vlasti měl plk. v.v. Zelený hodně přátel. Patří k nim rodina Jana Lehovce z Prahy: „Áda Zelený byl opravdu neobyčejný člověk, skutečný vlastenec a je třeba, abychom ho stále připomínali nejen sobě, ale i okolí.“

Adolf Pravoslav Zelený zemřel 25. ledna 2010 ve věku 95 let. Čest jeho památce.

□ *plk. v zál. P. Majer*